DOMSTOLENS DOM (sjätte avdelningen)

den 16 december 1999 *

I mål C-382/98,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (Förenade kungariket), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

The Queen

och

Secretary of State for Social Security,

ex parte: **John Henry Taylor,**

angående tolkningen av artiklarna 3 och 7.1 a i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling

* Rättegångsspråk: engelska.

av kvinnor och män i fråga om social trygghet (EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111),

meddelar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av ordföranden på andra avdelningen R. Schintgen, tillförordnad ordförande på sjätte avdelningen, samt domarna P.J.G. Kapteyn, G. Hirsch, H. Ragnemalm (referent) och V. Skouris,

generaladvokat: J. Mischo,
justitiesekreterare: avdelningsdirektören D. Louterman-Hubeau,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— John Henry Taylor, genom D. Rose, barrister, och P. Leach, Legal director i organisationen Liberty,

— Förenade kungarikets regering, genom J.E. Collins, Assistant Treasury Solicitor, i egenskap av ombud, biträdd av D. Pannick, QC, och T. de la Mare, barrister,

— Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, Oberrätin, regeringskansliet, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom A. Aresu, rättstjänsten, och N. Yerrell, nationell tjänsteman med förordnande vid samma rättstjänst, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid sammanträdet den 8 juli 1999 av: John Henry Taylor, Förenade kungarikets regering och kommissionen,

och efter att den 23 september 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court), har genom beslut av den 9 oktober 1998, som inkom till domstolen den 26 oktober samma år, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt två frågor om tolkningen av artiklarna 3 och 7.1 a i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet

(EGT L 6, 1979, s. 24; svensk specialutgåva, område 5, volym 2, s. 111, nedan kallat direktivet).

2 Frågorna har uppkommit inom ramen för en talan om överprövning av ett myndighetsbeslut (judicial review), som väckts i High Court of Justice av John Henry Taylor. Denne påstår sig ha utsatts för könsdiskriminering i strid med direktivet, på den grunden att han har vägrats det uppvärmningsbidrag som föreskrivs i Social Fund Winter Fuel Payment Regulations 1998 (förordning om bidrag för uppvärmning på vintern som betalas ut av Social Fund, nedan kallad förordningen).

Gemenskapslagstiftningen

3 Enligt dess artikel 3.1 a är direktivet tillämpligt på de lagstadgade system som lämnar skydd vid

— sjukdom,

— invaliditet,

— ålderdom,

— olycksfall i arbetet samt yrkessjukdomar,

— arbetslöshet.

4 I artikel 7.1 a i direktivet föreskrivs emellertid följande:

"Detta direktiv skall inte hindra för medlemsstaterna att utesluta från dess tillämpningsområde

a) avgörandet av pensionsålder för att bevilja ålders- och avgångspension och de eventuella konsekvenserna härav för andra förmåner."

5 Enligt artikel 7.2 i direktivet skall dock medlemsstaterna med jämna mellanrum följa upp frågor som undantagits enligt punkt 1 för att kunna avgöra, mot bakgrund av den sociala utvecklingen på detta område, huruvida det är berättigat att bibehålla undantagen i fråga.

Den nationella lagstiftningen

6 Förordningen antogs den 8 januari 1998 med stöd av Social Security Contributions and Benefits Act 1992 (lag om avgifter och förmåner på området för social trygghet, nedan kallad 1992 års lag).

7 I regulation 2 i förordningen föreskrivs att följande två kategorier av personer har rätt till uppvärmningsbidrag på vintern, att betalas ur Social Fund (socialfonden):

— De personer som omfattas av regulation 2.2, vilka är mottagare av inkomstbidrag eller inkomstbaserat bidrag för arbetssökande (dessa förmåner är inkomstprövade) och som erhåller någon av de förmåner som endast utbetalas till dem som har uppnått en viss minimiålder eller lever tillsammans med en person som har uppnått denna ålder (i samtliga fall över 60 år).

— De personer som omfattas av regulation 2.5, vilka ingår i de kategorier som anges i regulation 2.6. Dessa är män med en ålder av 65 år och däröver eller kvinnor med en ålder av 60 år och däröver, som är berättigade till någon av de förmåner som anges i regulation 2.6. Vissa av dessa förmåner är inkomstprövade och vissa inte, däribland den statliga avgångspensionen.

8 Enligt regulation 3.1 i förordningen skall personerna i den första kategorin ha rätt till ett uppvärmningsbidrag om 50 GBP per år. De som omfattas av den andra kategorin har rätt till ett bidrag om 20 GBP, eller 10 GBP om de lever tillsammans med en person som också har rätt till detta bidrag.

9 Det skall preciseras att den avgångspension som avses i regulation 2.6 i förordningen, enligt regulation 1 i förordningen, jämförd med section 44 i 1992 års lag och bilaga 4 till Pensions Act 1995 (lag om pensioner), är en

avgångspension som betalas av staten, från och med den dag då en sökande uppfyller avgiftsvillkoren och har uppnått den föreskrivna pensionsåldern, som är 65 år för män och 60 år för kvinnor.

Bakgrund till tvisten

10 John Henry Taylor, som är född den 3 juni 1935 och som innan han pensionerades var posttjänsteman, har betalat in socialförsäkringsavgifter hela sitt yrkesverksamma liv. År 1998, då han var 62 år, erhöll han pension från postverket. Hade han varit av motsatt kön skulle han ha erhållit statlig avgångspension. Han har gjort gällande att han rättsstridigt har diskriminerats på grund av sitt kön, eftersom han vägrats det statliga uppvärmningsbidraget om 20 GBP som införts genom förordningen. Det är ostridigt att en person av motsatt kön i samma ålder och under samma omständigheter skulle ha erhållit detta bidrag.

11 Den 6 april 1998 väckte John Henry Taylor talan vid High Court of Justice mot beslutet att vägra utbetalning av uppvärmningsbidraget.

Tolkningsfrågorna

12 Det var mot bakgrund av dessa omständigheter som High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) beslutade att förklara målet vilande för att ställa följande frågor till domstolen:

"1) Faller ett uppvärmningsbidrag som utges enligt regulations 2.5, 2.6 och 3.1 b i Social Fund Winter Fuel Payment Regulations 1998 inom tillämpningsområdet för artikel 3 i direktiv 79/7/EEG?

2) Om den första frågan besvaras jakande:

a) Är artikel 7.1 a i direktiv 79/7/EEG tillämplig på de omständigheter som föreligger i det aktuella fallet?

b) Är motparten i synnerhet förhindrad att åberopa artikel 7.1 a i direktiv 79/7/EEG när både Social Fund Winter Fuel Payment Regulations 1998 och Social Security Contributions and Benefits Act 1992, med stöd av vilken förordningen antogs, trädde i kraft efter den 23 december 1984, det vill säga det senaste datum då direktivet skulle vara genomfört i nationell rätt?"

Den första frågan

13 Genom sin första fråga önskar High Court of Justice få klarhet i huruvida artikel 3.1 i direktivet skall tolkas på så sätt att ett uppvärmningsbidrag som det som betalas ut med stöd av regulations 2.5, 2.6 och 3.1 i förordningen omfattas av detta direktiv.

14 Som domstolen redan har fastställt måste en förmån, för att omfattas av direktiv 79/7, utgöra ett helt eller en del av ett lagstadgat system för skydd vid ett av de fall som räknas upp i artikel 3.1 i direktivet, eller en form av socialhjälp

med samma målsättning, och det skall finnas ett direkt och faktiskt samband mellan förmånen och skyddet vid det fallet (se dom av den 4 februari 1992 i mål C-243/90, Smithson, REG 1992, s. I-467, punkterna 12 och 14, av den 16 juli 1992 i de förenade målen C-63/91 och C-64/91, Jackson och Cresswell, REG 1992, s. I-4737, punkterna 15 och 16, och av den 19 oktober 1995 i mål C-137/94, Richardson, REG 1995, s. I-3407, punkterna 8 och 9).

15 Domstolen konstaterar, vilket för övrigt inte någon av parterna har bestritt, att den förmån som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör en del av ett lagstadgat system, eftersom den har föreskrivits genom bemyndigandet i 1992 års lag och genomförts genom den i målet aktuella förordningen.

16 Således skall det undersökas huruvida den aktuella förmånen har ett direkt och faktiskt samband med skyddet vid ett av de fall som räknas upp i artikel 3.1 i direktivet (se domen i det ovannämnda målet Richardson, punkt 9).

17 Enligt John Henry Taylor och kommissionen har uppvärmningsbidraget ett direkt och faktiskt samband med ett av de fall som räknas upp i artikel 3.1 i direktivet, nämligen ålderdom. De har i detta avseende understrukit att bidraget betalas ut under förutsättning att förmånstagaren har uppnått 60 eller 65 års ålder, beroende på om personen är en kvinna eller en man. De har anfört att det förhållandet, att Social Fund täcker vissa behov och risker som inte omfattas av tillämpningsområdet för direktivet, inte är avgörande. De har på denna punkt anfört att direktivets verkan skulle äventyras om det utifrån allmänna överväganden beträffande Social Fund var möjligt att anse att ett enskilt bidragssystem som finansieras ur denna fond hamnar utanför tillämpningsområdet för artikel 3.1 i direktivet.

18 Förenade kungarikets och Österrikes regeringar anser däremot att förmånen saknar samband med ett fall som täcks av direktivet, såvitt syftet med förmånen

är att hjälpa medellösa personer att betala sina uppvärmningskostnader under vintern, vilket är ett fall som inte omfattas av artikel 3.1 i direktivet.

19 Förenade kungarikets regering har särskilt hänvisat till det legislativa sammanhang som förmånen skall ses i, det vill säga 1992 års lag som ger behörighet att anta förordningar om de förmåner som skall betalas ur Social Fund. Social Fund har emellertid till syfte att hjälpa sådana kategorier av personer som befinner sig i mindre fördelaktiga ekonomiska och materiella situationer. Det förhållandet att även ålderskriteriet är relevant för utbetalningen av förmånen i fråga är inte tillräckligt för att denna förmån skall anses omfattas av direktivet.

20 Förenade kungarikets regering har dessutom gjort gällande att, även om det gjordes en åtskillnad mellan förordningen och det allmänna legislativa sammanhang i vilket den skall ses, det följer av själva ordalydelsen i förordningen att ett av de främsta syftena med förmånen är att bistå personer som befinner sig i ekonomiskt trångmål. Regeringen har härvid jämfört punkt 2 och punkt 6 i regulation 2 i förordningen. Den har understrukit att den första kategorin av personer, i punkt 2, är begränsad till att avse de personer som är mottagare av inkomstbidrag eller inkomstbaserat bidrag för arbetssökande. Den andra kategorin, som anges i punkt 6 till vilken punkt 5 hänvisar, inbegriper samma personer.

21 Domstolen konstaterar att ändamålet med Social Fund inte är relevant för att bedöma huruvida den förmån som är i fråga i målet vid den nationella domstolen avser ett av de fall som räknas upp i direktivet, eftersom det rör sig om en fond ur vilken en rad mycket varierande förmåner betalas ut. Således är det regleringen avseende den i det nationella målet aktuella förmånen som skall undersökas, det vill säga förordningen.

22 Härvid skall det understrykas att förordningen innehåller två skilda definitioner av de personer som kan komma i åtnjutande av denna förmån, varav den första anges i regulation 2.2 i förordningen och den andra i regulation 2.5 och 2.6 i förordningen. Såvitt den fråga som ställts endast avser den andra definitionen och

denna är oberoende av den första, finns det i motsats till vad Förenade kungarikets regering har anfört anledning att undersöka denna definition för sig och att kontrollera huruvida förmånen, vars ändamål är bestämt i förhållande till de personer som avses i den andra definitionen, omfattas av tillämpningsområdet för artikel 3.1 i direktivet.

23 Det framgår av regulation 2.5 och 2.6 i förordningen att förmånen kan beviljas äldre, även om dessa inte befinner sig i ekonomiska eller materiella svårigheter. Härav följer, i motsats till vad Förenade kungarikets regering har påstått, att skyddet mot medellöshet inte kan anses utgöra syftet med förordningen. Däremot kan förmånen endast beviljas personer som har uppnått en minimiålder om 60 år för kvinnor och 65 år för män. Det rör sig om en förutsättning för att förmånen skall beviljas och den gäller samtliga de personer som avses i bestämmelsen i fråga.

24 Domstolen konstaterar därför att den förmån som är i fråga i målet vid den nationella domstolen endast avser de personer som uppnått lagstadgad pensionsålder, och att den därför syftar till att skydda dessa vid ålderdom på sätt som anges i artikel 3.1 i direktivet. Det förhållandet att den som ansöker om förmånen också måste vara mottagare av en av de förmåner som anges i regulation 2.6 i förordningen ändrar inte denna slutsats. Dessa förmåner är nämligen av varierande art, och endast vissa av dem syftar till att skydda mot medellöshet.

25 Såvitt beviljandet av uppvärmningsbidraget till endera av de två kategorier av personer som avses alltid är beroende av att en viss ålder har uppnåtts, skall det anses att detta bidrag direkt och faktiskt skyddar vid ålderdom.

26 Den första frågan skall således besvaras på så sätt att artikel 3.1 i direktivet skall tolkas så att ett uppvärmningsbidrag på vintern, såsom det bidrag som betalas ut enligt regulations 2.5, 2.6 och 3.1 i förordningen, omfattas av detta direktiv.

Den andra frågan

27 High Court of Justice önskar med den första delen av sin andra fråga få klarhet i huruvida det undantag som föreskrivs i artikel 7.1 a i direktivet är tillämpligt på ett uppvärmningsbidrag som det som betalas ut med stöd av regulations 2.5, 2.6 och 3.1 i förordningen.

28 I enlighet med domstolens fasta rättspraxis är åldersdifferentiering på grund av kön vid tillämpningen av ett annat förmånssystem än systemet för ålders- och avgångspension endast berättigad om den diskriminering som denna åldersdifferentiering ger upphov till objektivt sett är nödvändig för att undvika att den finansiella jämvikten i det sociala trygghetssystemet äventyras eller för att tillförsäkra en överensstämmelse mellan systemet för avgångspension och det andra förmånssystemet (se dom av den 30 mars 1993 i mål C-328/91, Thomas m.fl., REG 1993, s. I-1247, punkt 12).

29 Vad först och främst gäller kravet på bibehållande av finansiell jämvikt i det sociala trygghetssystemet erinras om att domstolen redan har fastställt att beviljande av förmåner från ett icke avgiftsfinansierat system till vissa förmåns-

berättigade, utan beaktande av dessa personers rätt till en ålderspension med stöd av fullgjorda avgiftsperioder, inte direkt påverkar den finansiella jämvikten i avgiftsfinansierade pensionssystem (se domen i det ovannämnda målet Thomas m.fl., punkt 14).

30 Domstolen konstaterar vidare att de som yttrat sig inför domstolen har medgett att argumentet om finansiell jämvikt inte kan tillämpas på icke avgiftsfinansierade förmåner, såsom de förmåner som är aktuella i detta fall.

31 Det kan under dessa omständigheter slås fast att ett undanröjande av diskrimineringen inte har några återverkningar på den finansiella jämvikten i det sociala trygghetssystemet i dess helhet.

32 När det gäller överensstämmelsen mellan systemet för avgångspension och det andra förmånssystemet, skall det undersökas huruvida den skillnad i ålder som föreskrivs för beviljandet av förmånen i fråga objektivt sett är nödvändig.

33 Enligt Förenade kungarikets regering skulle det, under förutsättning att syftet med den förmån som är i fråga i målet vid den nationella domstolen är att ge skydd vid ålderdom, innebära en brist på överensstämmelse att välja en annan ålder än den som tillämpas för betalning av statlig avgångspension, vilken avser just skydd vid ålderdom.

34 Det skall i detta avseende konstateras att, även om syftet med förmånen är att ge skydd vid ålderdom och den därför inte skall betalas ut till personer förrän de har uppnått en viss ålder, det härav inte följer att denna ålder nödvändigtvis måste sammanfalla med den lagstadgade pensionsåldern och därigenom vara olika för män och kvinnor.

35 Mot bakgrund av vad ovan anförts drar domstolen den slutsatsen att en sådan diskriminering som är i fråga i målet vid den nationella domstolen inte nödvändigtvis är knuten till skillnaden i pensionsålder för män och kvinnor, vilket innebär att den inte omfattas av det undantag som föreskrivs i artikel 7.1 a i direktivet.

36 Den andra frågan skall därför besvaras på så sätt, att det undantag som föreskrivs i artikel 7.1 a i direktivet inte är tillämpligt på en sådan förmån som den som betalas ut enligt regulations 2.5, 2.6 och 3.1 i förordningen.

37 Med hänsyn till det svar som getts på den andra frågans första del, saknas anledning att besvara den andra delen av denna fråga.

Rättegångskostnader

38 De kostnader som har förorsakats Förenade kungarikets och Österrikes regeringar samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (sjätte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 9 oktober 1998 har ställts av High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) — följande dom:

1) **Artikel 3.1 i rådets direktiv 79/7/EEG av den 19 december 1978 om successivt genomförande av principen om likabehandling av kvinnor och män i fråga om social trygghet skall tolkas så att ett uppvärmningsbidrag på vintern, såsom det bidrag som betalas ut enligt regulations 2.5, 2.6 och 3.1 i Social Fund Winter Fuel Payment Regulations 1998, omfattas av detta direktiv.**

2) **Det undantag som föreskrivs i artikel 7.1 a i direktiv 79/7 är inte tillämpligt på en sådan förmån som betalas ut enligt regulations 2.5, 2.6 och 3.1 i Social Fund Winter Fuel Payment Regulations 1998.**

Schintgen Kapteyn Hirsch

Ragnemalm Skouris

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 16 december 1999.

R. Grass

Justitiesekreterare

J.C. Moitinho de Almeida

Ordförande på sjätte avdelningen